

KIERUNKI DZIAŁAŃ ŚWIĘTOKRZYSKIEGO KURATORA OŚWIATY

Wysoki poziom wykształcenia, ciągła chęć do podnoszenia i zmiany swoich kwalifikacji, umiejętność wykorzystania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia to kompetencje, które musi posiadać absolwent świętokrzyskiej szkoły.

Przed nami lata dynamicznego rozwoju gospodarczego. Wyzwaniem dla edukacji jest dobre przygotowanie młodego pokolenia do zmian związanych z postępem naukowo – technicznym, zmianami środowiska naturalnego i demograficznego. Jest to możliwe do osiągnięcia poprzez zdobycie umiejętności zarządzania własną karierą, naukę języków obcych, przedsiębiorczości i kreatywności.

Zachodzące w szybkim tempie przemiany ekonomiczne i polityczne w kraju miały wpływ na kształt struktury społecznej, co między innymi spowodowało niekorzystny wpływ na powiększające się nierówności społeczne, zwłaszcza pogłębienie kręgów dziedziczonego ubóstwa. Obraz podzielonego społeczeństwa wyłania się z wielu prowadzonych badań. Obserwujemy proces dopasowywania się szkół do wymogów różnych grup społecznych, co poza korzyściami, do jakich należy zaliczyć podniesienie poziomu pracy wielu szkół – przynosi także odtwarzanie a także pogłębianie istniejących nierówności poprzez system edukacyjny.

Grupy o najsilniejszej pozycji ekonomicznej mają wyraźnie sprecyzowane aspiracje edukacyjne i potrafią dla swoich dzieci stworzyć dogodne warunki kształcenia. Grupy słabsze kulturowo i ekonomicznie muszą zaś znaleźć swoich orędowników, którzy będą bronić interesów edukacyjnych ich dzieci a czynić to będzie państwo, samorząd terytorialny i stowarzyszenia.

I. Wychowanie w szkole

Polska szkoła przeżywa kryzys postaw i wartości wychowawczych. Pojawiły się problemy, z którymi nie do końca potrafimy sobie poradzić: agresja, narkomania, wulgaryzacja języka, rozluźnienie dyscypliny. Szkoły mają programy wychowawcze, profilaktyczne i zaradcze, lecz brak jest odpowiednich szkolnych klimatów do ich realizacji. Niezbędne jest zatem tworzenie systemu oddziaływań wychowawczych, w którym główną rolę będą wypełniali rodzice stale wspierani przez szkołę, społeczność lokalną, środki masowego przekazu, organizacje młodzieżowe, animatorów życia kulturalnego.

Sposób realizacji – działania

Wnikliwej analizie wymaga tworzenie programów wychowawczych, profilaktycznych i naprawczych szkół pod kątem ich uproszczenia z uwzględnieniem:

1. Upowszechniania zasady, że *najlepszy program wychowawczy szkoły to nauczyciel, jego postawa i osobowość*
2. Wprowadzania do szkół programów wychowania patriotycznego z akcentem na:
 - ♦ opracowanie i upublicznienie *ceremoniału szkolnego*,
 - ♦ aktywny udział szkół w uroczystościach *państwowych, rocznicowych i okolicznościowych*,
 - ♦ opracowanie *ścieżek* regionalnych wychowania patriotycznego,
 - ♦ wzmocnienie roli organizacji harcerskich, PCK, *Strzelec* i innych,
 - ♦ współpracę z organizacjami kombatanckimi.
3. Prowadzenia pogłębionej diagnozy absencji uczniów wynikającej z wagarów i uciezek z lekcji, opracowanie programu działań naprawczych niwelujących te zjawiska.

4. Zwrócenie uwagi dyrektorów szkół i nauczycieli na atrakcyjność oferty zajęć z wychowawcą fizycznego zwiększającej aktywność ruchową dzieci i młodzieży.

Przykładowe przedsięwzięcia

Najważniejszym elementem kształtowania postaw społecznych staje się rozwijanie umiejętności racjonalnych zachowań z wykorzystaniem tych treści, form i metod, które w największym stopniu profilują kompetencje dzieci i młodzieży do zachowań w sytuacjach zagrożeń, głównie poprzez:

1. Szkolenie nauczycieli z zakresu radzenia sobie z pojawiającymi się nowymi problemami wychowawczymi.
2. Monitorowanie realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki z wyciąganiem prawnych konsekwencji.
3. Szeroki front działań z instytucjami, których statuty zawierają zadania wychowawcze (powołanie *Zespołu ds. Młodzieży*).
4. Rozpoznawanie problemów środowiskowych ucznia i wykorzystanie ich między innymi do wypracowania działań wychowawczych:
 - ♦ zwiększających dyscyplinę w szkołach,
 - ♦ eliminację wulgaryzmów z życia szkolnego,
 - ♦ walkę z agresją i przemocą w szkołach,
5. Zwiększenie wpływu nieobecności nieusprawiedliwionych na ocenę zachowania.
 - ♦ systematyczny monitoring absencji na zajęciach szkolnych,
 - ♦ uświadamianie pełnoletnim uczniom konsekwencji prawnych wynikających z poświadczenia własnym podpisem nieprawdy w usprawiedliwianiu swoich nieobecności.
 - ♦ ścisła współpraca z rodzicami (opiekunami) ucznia.
6. Pogłębiona analiza porażek w wychowaniu powinna być głównym impulsem dokonywania zmian w sposobach pracy z uczniem.

II. Nauka zarządzania własną karierą

W krajach UE obserwuje się wzrastające zapotrzebowanie społeczne na lepsze kształcenie i wyższe kwalifikacje, które prowadzi do wydłużenia czasu nauki szkolnej. Z drugiej zaś strony potrzeby różnych sektorów gospodarki i usług skłaniają do hamowania napływu uczniów do szkolnictwa ogólnego, jak również do przewartościowywania treści i sposobu kształcenia zawodowego i ustawicznego. Zmiany zachodzące na rynku pracy rodzą potrzebę częstego przekwalifikowania się oraz zdobywania coraz wyższych i gruntowniejszych kwalifikacji pracowniczych.

Szczególną rolę w tym przedsięwzięciu ma do spełnienia szkoła, która powinna przygotować młodzież do zarządzania własną karierą zawodową, pomóc młodemu człowiekowi w wyborze odpowiedniej szkoły, zawodu, przedmiotu maturalnego a nawet kierunku studiów. Realizację tego zadania winni wypełniać doradcy zawodowi zatrudnieni w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Osoba taka nawiązywać będzie współpracę z rodzicami uczniów, Powiatowym i Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz innymi szkołami i placówkami z powiatu i województwa. Oferta edukacyjna przygotowana dla młodzieży będzie wynikała z prognozy popytu na pracę i odpowiadała potrzebom rynku pracy. Przywrócona zostanie ranga i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego, tak by egzamin kończący naukę w tego typu szkołach/placówkach dawał kwalifikacje zawodowe uznawane w krajach UE.

Zwiększona zostanie dostępność jak i oferta kształcenia ustawicznego dla poszukujących pracy.

Sposób realizacji – działania

- przygotowanie odpowiednio wyszkolonej kadry z zakresu doradztwa zawodowego,
- zatrudnianie w szkołach osób z przygotowaniem do prowadzenia doradztwa zawodowego,

- zacieśnianie współpracy instytucji kształcenia zawodowego z zakładami pracy,
- modernizacja bazy kształcenia zawodowego,
- rozwój pozaszkolnych form szkolenia zawodowego umożliwiających uzyskanie nowych kwalifikacji.

Przykładowe przedsięwzięcia

- nawiązanie współpracy z organizacjami pracodawców,
- przygotowanie i organizacja oferty szkoleniowej dla nauczycieli - doradców zawodowych,
- prowadzenie naboru nauczycieli według określonych kryteriów na studia podyplomowe z zakresu doradztwa zawodowego w ramach przyznanego limitu miejsc,
- zobowiązanie przeszkolonych osób do prowadzenia doradztwa zawodowego dla innych nauczycieli szkół,
- nawiązanie współpracy z PUP i WUP i instytucjami w celu zdiagnozowania bieżących i przyszłych potrzeb zatrudnienia,
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za doradztwo zawodowe na szczeblu powiatu i wizytatora - *koordynatora* na szczeblu województwa,
- planowanie środków finansowych przez jednostki samorządu terytorialnego na utworzenie stanowiska doradcy zawodowego w szkołach – wykorzystanie środków UE,
- prowadzenie ewaluacji systemu doradztwa zawodowego,
- nawiązanie współpracy z instytucjami UE nadającymi certyfikaty zawodowe oraz Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łodzi w celu dobrego przygotowania młodzieży do egzaminów zawodowych dających pełne kwalifikacje – *Europass*,
- wykorzystanie programów unijnych do pozyskania środków na poprawę kształcenia ogólnego i zawodowego.

III. Przywrócenie uczniowi nauczyciela. Kompetentna kadra i skuteczne zarządzanie

Jak być dobrym pedagogiem? Jakiego pedagoga potrzebuje współczesna szkoła?

Przygotowanie współczesnego nauczyciela wychowawcy wymaga przygotowania go do jednoczesnego wypełniania roli przewodnika, menadżera, diagnosty i kreatora a nie pośrednika w przekazie gotowej wiedzy.

Odpowiednie przygotowanie kadry pedagogicznej i jej ustawiczny, wielokierunkowy rozwój to jeden z wielu i zarazem najważniejszy czynnik decydujący o jakości edukacji i jej efektywności.

Wielu zmian wymaga sposób sprawowania nadzoru pedagogicznego związanego obecnie głównie z pomiarem jakości pracy szkół.

Odchodzić będę od pozyskiwania informacji o jakości pracy szkół gromadzonych na podstawie nieprofesjonalnie opracowanych narzędzi badawczych – ankiet.

Zmian wymaga również system awansu zawodowego nauczycieli, który w dotychczasowej formie powoduje spadek aktywności zawodowej nauczyciela po uzyskaniu przez niego najwyższego stopnia awansu – *nauczyciela dyplomowanego*.

Dla zapewnienia dobrej jakości edukacji i kształtowaniu szeregu specjalistycznych kompetencji konieczna jest pomoc nauczycielowi. W tym celu planuje się powołanie na szczeblu powiatów województwa świętokrzyskiego zespołów doradców metodycznych wspierających nauczycieli w promowaniu dobrego, skutecznego nauczania. Mogą oni również pełnić funkcję „rzeczywistego” a nie „fikcyjnego” opiekuna stażu na odpowiedni stopień awansu zawodowego nauczyciela.

Na jakość kształcenia ma wpływ dyscyplina pracy nauczycieli w szkołach, sprawiedliwy system nagród, odznaczeń, jasne i czytelne kryteria przydziału dodatku motywacyjnego, a także właściwy wybór kandydata na stanowisko dyrektora szkoły/placówki, od którego wiedzy i umiejętności organizacyjnych zależy jakość pracy szkoły. Zatem bardzo ważną rolę odgrywa świadomość członków komisji konkursowych oraz ich przygotowanie merytoryczne do właściwej oceny

przyszłego kandydata. Przedłużanie kadencji dyrektora powinno zostać uzależnione od oceny jego pracy na koniec kadencji.

Powinniśmy zagwarantować młodzieży równy dostęp do edukacji na odpowiednio wysokim poziomie.

Ustawa o systemie oświaty gwarantuje równość szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zarówno w środowisku wiejskim jak i miejskim. Daje możliwość tworzenia szkół i placówek niepublicznych prowadzonych przez organizacje społeczne, wyznaniowe i osoby fizyczne. Dynamiczny rozwój tego typu szkół wypełnił luki w sieci szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, co w istotny sposób zwiększyło dostępność dzieci i młodzieży do edukacji. Mankamentem jest jednak brak pełnej możliwości sprawdzenia jakości poziomu ich pracy przez nadzór pedagogiczny.

Na skutek niżu demograficznego istniejąca sieć szkół i placówek wymaga racjonalizacji. Decyzje podejmowane przez samorządy lokalne dotyczące likwidacji szkół/placówek nie mogą być jednak podyktowane tylko oszczędnościami finansowymi bez uwzględnienia opinii środowiska lokalnego, szczególnie wiejskiego, a także zagrożeń dla zdrowia, **wychowania i osiągniętych wyników nauczania.**

Konieczną w związku z tym wydaje się optymalizacja sieci szkół województwa, a w konsekwencji modernizacja lub rozbudowa obiektów socjalnych typu internaty, bursy czy stołówki szkolne. Należy również usprawnić system dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Sposób realizacji – działania

- ◆ przywrócenie do szkół doradztwa metodycznego,
- ◆ zwiększenie znaczenia nadzoru pedagogicznego w funkcjonowaniu szkół,
- ◆ poprawa dyscypliny pracy w szkołach,

- ♦ równy dostęp dzieci i młodzieży do **dobrej** edukacji na wszystkich poziomach nauczania,
- ♦ eliminacja zjawiska płatnych korepetycji poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych i pozalekcyjnych,
- ♦ długofalowe plany doskonalenia nauczycieli wynikające z polityki kadrowej gminy, powiatu oraz planu rozwoju szkoły/placówki,
- ♦ wykorzystanie technik komputerowych do prowadzenia dokumentacji pracy dydaktyczno, wychowawczej i opiekuńczej szkoły/placówki.

Przykładowe przedsięwzięcia

1. Nawiązanie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w celu:
 - ♦ wyodrębnienia ze środków finansowych na doskonalenie zawodowe nauczycieli kwot przeznaczonych na prowadzenie doradztwa metodycznego,
 - ♦ wyznaczenie słabych punktów pracy szkoły do objęcia doradztwem metodycznym;
 - ♦ ustalenie pensum godzin dydaktycznych dla nauczycieli doradców metodycznych;
 - ♦ powołanie Powiatowych Zespołów Doradców Metodycznych.
2. Podniesienie rangi znaczenia nadzoru pedagogicznego w funkcjonowaniu szkół i placówek poprzez:
 - ♦ ustalenie harmonogramu i systematyczne dokonywanie oceny pracy dyrektorów szkół i placówek,
 - ♦ przedłużenia kadencji dyrektorom szkół i placówek pod warunkiem otrzymania oceny wyróżniającej na koniec kadencji,
 - ♦ zatrudnianie emerytowanych nauczycieli tylko wówczas, gdy brak jest na danym terenie nauczyciela z pełnymi kwalifikacjami do nauczania danego przedmiotu poszukującego pracy (*potwierdzenie z PUP-u*),

- ♦ pełne egzekwowanie zapisów zawartych w podstawie programowej dla nauki zawodu oraz kwalifikacji kadry przy rejestracji i opiniowaniu wprowadzania nowego profilu kształcenia zawodowego przez szkołę,
- ♦ stały monitoring realizacji programu nauczania praktycznej nauki zawodu,
- ♦ dogłębna analiza prac komisji egzaminów eksternistycznych,
- ♦ przygotowanie uniwersalnych narzędzi do wewnątrzszkolnego mierzenia jakości pracy szkół/placówek,
- ♦ upublicznianie informacji o wynikach nauczania, zachowania, frekwencji i aktywności uczniów na zajęciach wychowania fizycznego,
- ♦ wnioskowanie o nowelizacje przepisów prawa dotyczących funkcjonowania szkół/placówek i sprawowania nadzoru pedagogicznego.

3. Poprawa dyscypliny pracy w szkołach:

- ♦ przestrzeganie ustalonych kryteriów nagradzania i motywowania nauczycieli,
- ♦ systematyczne prowadzenie hospitacji zajęć edukacyjnych – z położeniem akcentu na hospitacje diagnozujące,
- ♦ systematyczne, planowe i sprawiedliwe ocenianie pracy nauczyciela,
- ♦ monitorowanie pracy nauczyciela po uzyskaniu kolejnego stopnia awansu zawodowego,
- ♦ kontrola systematyczności i zgodności oceniania ucznia z przedmiotowym i wewnątrzszkolnym systemem,
- ♦ powoływanie w szkołach i placówkach Rad Szkół,
- ♦ zaktywizowanie udziału rady rodziców w funkcjonowaniu szkół i placówek,

4. Równy dostęp do edukacji na wysokim poziomie:

- ♦ optymalizacja sieci szkół województwa,
- ♦ rozwój bazy socjalno – bytowej dla młodzieży spoza miejscowości, w której znajduje się szkoła,
- ♦ usprawnienie systemu dowozu dzieci i młodzieży do szkół,
- ♦ rozwój systemu stypendialnego.

5. Eliminacja płatnych korepetycji poprzez:

- ♦ prowadzenie zajęć wyrównawczych i pozalekcyjnych zgodnie z prowadzoną diagnozą potrzeb uczniów,
- ♦ weryfikację zbyt rozbudowanych programów nauczania,
- ♦ ustalenie, że tok pracy ucznia ma być wyznacznikiem toku pracy dla nauczyciela,
- ♦ analiza korelacji między przyjętymi programami nauczania na poszczególnych etapach kształcenia(*szkoła podstawowa – gimnazjum - szkoła ponadgimnazjalna*),
- ♦ prowadzenie systematycznej diagnozy osiągnięć edukacyjnych ucznia (*na wstępie, w trakcie i na zakończenie edukacji*),
- ♦ uświadomienie nauczycielom potrzeby rejestracji działalności gospodarczej przy prowadzeniu płatnych korepetycji.

6. Opracowanie systemu doskonalenia i doksztalcania nauczycieli:

- ♦ współdziałanie placówek doskonalenia i doradztwa w zakresie przygotowania oferty szkoleniowej dla nauczycieli,
- ♦ ustalenie priorytetów doskonalenia nauczycieli w celu efektywnego podnoszenia ich kompetencji zawodowych,
- ♦ planowe wykorzystanie przez jednostki samorządu terytorialnego środków przeznaczonych na doskonalenie zawodowe nauczycieli z uwzględnieniem potrzeb zarówno indywidualnych jak i rad pedagogicznych,
- ♦ przygotowanie nauczycieli do opracowywania projektów na wykorzystanie środków UE,
- ♦ prowadzenie szkoleń z zakresu: technologii informacyjnej, komunikacyjnej i pomiaru dydaktycznego.

7. Ograniczenie biurokracji w szkołach:

- ♦ wprowadzenie uniwersalnych narzędzi do wewnętrznego mierzenia jakości pracy,
- ♦ przekazywanie informacji drogą elektroniczną,

- ♦ uszczuplenie dokumentacji awansu zawodowego,
- ♦ opracowanie wykazu dokumentów, które zobowiązany jest prowadzić nauczyciel,
- ♦ odejście od ankietowego mierzenia jakości pracy szkół,
- ♦ uproszczenie systemu stypendialnego – działania na rzecz odejścia od konieczności przedkładania przez uczniów faktur,
- ♦ doskonalenie systemu SIO.

IV. Informatyka w szkole

Przyzwyczajeni do nadmiernie rozbudowanej biurokracji nie zauważamy, jak wiele informacji możemy pozyskać wykorzystując nowoczesne techniki komunikacji. Celowym wydaje się wykształcenie społeczeństwa informacyjnego, gdyż ono stworzy warunki dla wysokiej sprawności administracji oraz doprowadzi do zintegrowania różnych jej dziedzin we współpracujący ze sobą system.

Rozwój naszego województwa opierać będziemy na wysokiej wiedzy i umiejętnościach wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych. W tym celu należy systematycznie wyposażać szkoły i placówki w nowoczesne pomoce naukowe, t.j. sprzęt komputerowy, Internet, rzutniki i programy multimedialne, tablice interaktywne niezbędne do prawidłowego prowadzenia procesu dydaktycznego.

W większości szkół województwa pracownie komputerowe, centra multimedialne, sekretariaty i księgowość są wyposażone w sprzęt komputerowy czynności zaś związane z ich obsługą, konserwacją i instalacją itp. wykonuje nauczyciel informatyki często kosztem zajęć dydaktycznych.

Jednym z najważniejszych celów edukacji w województwie będzie kształcenie społeczeństwa potrafiącego funkcjonować w warunkach powszechnego dostępu do technologii informacyjnej i komunikacyjnej.

Należy doskonalić System Informacji Oświatowej (SIO) tak, aby instytucje związane z oświatą potrzebne informacje o szkołach mogły z tego systemu pozyskiwać. Efektywność stosowania mediów zależy nie tylko od wyposażenia szkół w urządzenia i materiały dydaktyczne, ale od wiedzy i umiejętności metodyczno-technicznych nauczycieli. Nauczyciel powinien mieć pełne rozeznanie w zasobach medialnych związanych z realizowanym przedmiotem, blokiem przedmiotowym lub ścieżką edukacyjną – dokonuje analizy i oceny merytorycznej oraz pedagogicznej istniejących zasobów, a znając właściwości poszczególnych mediów potrafi

wyznaczyć im odpowiednie zadania w procesie kształcenia i wychowania. Szczególnie ważnym składnikiem warsztatu nauczyciela XXI wieku są kompetencje dotyczące technologii informatycznych, związanych z wykorzystaniem komputerów w edukacji.

Sposób realizacji – działania

- ♦ doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie posługiwania i stosowania w procesie edukacyjnym technologii komputerowej,
- ♦ doposażenie szkół w nowoczesne pomoce naukowe,
- ♦ doposażenie szkół w sprzęt komputerowy w tym rzutniki multimedialne,
- ♦ wyposażenie szkół w multimedialne programy do nauczania różnych przedmiotów.

Przykładowe przedsięwzięcia

alternatywnie:

- ♦ zatrudnianie przez jednostki samorządu terytorialnego konserwatorów sprzętu komputerowego,
- ♦ zwiększenie dodatku motywacyjnego dla nauczyciela wykonującego po zajęciach dydaktycznych dodatkowe obowiązki konserwatora sprzętu komputerowego,
- ♦ zastosowanie zniżki godzin pensum dydaktycznego dla nauczyciela informatyka.